

more vzdržati pred forom zdrave vednosti, tako se tudi Zolovi romani ne morejo vzdržati pred sodbo lepe umetnosti.

V tem oziru se nam zdé značilne besede, s katerimi znani francoski pisatelj Anatole France izraža svojo sodbo o Zoli, rekoč: „Son oeuvre est mavaise, et il est un de ces malheureux dont on peut dire qu'il vaudrait mieux qu'ils ne fussent pas nés... Jamais homme n'avait à ce point méconnu l'idéal des hommes. Njegovo delo je slabo in Zola je eden onih nesrečnikov, o katerih se more reči, da bi bilo bolje, ko bi ne bili rojeni... Nikdo ni v toliki meri v nič deval človeških idealov.“ Pisatelj Anatole France je sicer izpremenil svojo sodbo o Zoli, ko ga je ob pogrebu proslavljal v naročenem slavnostnem govoru; žal da njegovih del, o katerih je izrazil poprej tako uničevalno sodbo, ni mogla izpremeniti njegova beseda. — A. Kalan.

Emil Zola.

Kdo je odkril Ameriko? Da so že davno pred Kolumbom Gronlandci vedeli za Ameriko, je dognana stvar. Pri zborovanju „Avstrijske Leonove družbe“ v Bregenzu je letos predaval o tem p. Jožef Fischer D. J., kateri je izdal letos o tem obširnejši spis „Die Entdeckungen der Normannen in Amerika“ (Freiburg, Herder, 1902). P. Fischer pravi: Normanski knez Erich Rdeči je l. 985. odkril Gronlandijo, kjer so se naselile nekatere normanske rodbine. Njegov sin Leif Srečni je okoli l. 1000 po naključju odkril Ameriko. Ko so Normanci izkušali kolonizirati Vinsko (Novo Škotsko), odkrili so še Hellulandijo (Labrador) in Marklandijo (Novo Fundlandijo). Karlselfni je hotel Vinsko podvreči l. 1005—1006., a Indijanci so se tako krepko ustavili, da je moral odnehati. Normanska kolonija v Gronlandiji se je srečno razvijala, in v naslednjih stoletjih so skoro pozabili Amerike.

Kraljice — časnikarice. Nedavno umrla belgijska kraljica Marija Henrieta je bila tudi pisateljica.

L. 1889 je s svojo hčerjo, princesinjo Klementino, izdaval mesečnik „La jeune fille“, namenjen hčeram iz višjih krogov. V njem se je gojila umetnost, literatura in domače gospodinjstvo. Kraljica je pisala v njem članke o gospodinjstvu ter se je podpisovala „Madame Reyer“. Princesinja Klementina je pisala slovstvene kritike z imenom „Marthe d'Orey“. Pri tem časopisu je sodelovala tudi rumunska kraljica kot „Carmen Sylva“.

„Glasbeni pisar“ — važna iznajdba za skladatelje. Amerikanec Mr. William Thanle, je iznašel stroj, kateri bo gotovo skladateljem jako ugajal. Kolikokrat sedi skladatelj za klavirjem in tam fantazira prosto, kakor se mu snujejo glasbene misli in zbuja umetniška čuvstva! A lahki zrak valovi le nekaj hipov, in najlepši glasbeni umotvori izginejo brez sledu. Preden skladatelj zapiše z neokretnimi vrstami vse to, kar mu je polnilo umetniško dušo, je izgnila inspiracija in je onemelo srce, katero hitreje bije, nego se vrsté akordi na papirju — in najkrasnejše skladbe, enkrat igrane, se ne oglašé nikdar več, ker jih nihče ni zapisal. Mr. Thanle je pa iznašel stroj, kateri se zveže s klavirjem, in ta po širokem papirnatem pasu zapisuje natančno vse, kar igra umetnik na klavirju. Deset let se je trudil iznajditelj, preden se mu je posrečilo sestaviti vse delce k temu duhovito zamišljenemu stroju. Dal mu je ime „musical transwriter“. Ko je umetnik odigral, pa lahko sam posluša še enkrat svojo skladbo. Kajti papir se odreže in vtakne v drugi stroj, kateri z električno silo zaigra sam vso skladbo na klavirju.

Z Japonskega. Z velikim uspehom je igrala v raznih evropskih mestih pred kratkim japonska igravka Sada Yakko, katera je radovednim Evropecem s svojo družbo predstavljala prizore in značaje iz stare Japonske. Nedavno je izšla tudi zgodovina japonske „Storia del Giappone“ (Cavanna Viani Visconti, Milano, 1902.), katera nam popisuje razvoj japonskega narodnega duha. Japonec je ljubezniv, vesel, lahkomišljen; a postane tudi drzen in pogumen, kakor je pokazal v japonsko-kitajski vojski. Vendar je med Japonci silno razširjeno samomorilstvo. Japonski plemenitnik ali „samurai“ (vojak), ki se čuti zaradi „časti“ ali kakega drugega vzroka primorana do samoumora, izvrši nad seboj grozni „hara-kiri“. Najprej naznani svoj sklep celi rodbini in svojim znancem. Ti se snidejo in vse pripravijo. Nesrečnež sede na preprogo s prekrizanimi nogami. V roko mu dajo ostro bodalo. Ne da bi izgovoril besedo, si prepara trebuh od leve na desno. V istem času mu najbližnji sorodnik ali najboljši prijatelj s sabljo odseka glavo. Poganski Japonec veruje, da na ta način prav gotovo pride v raj. — Žena je bila doslej jako zaničevana, a v novejšem času so jo začele braniti že državne postave.